

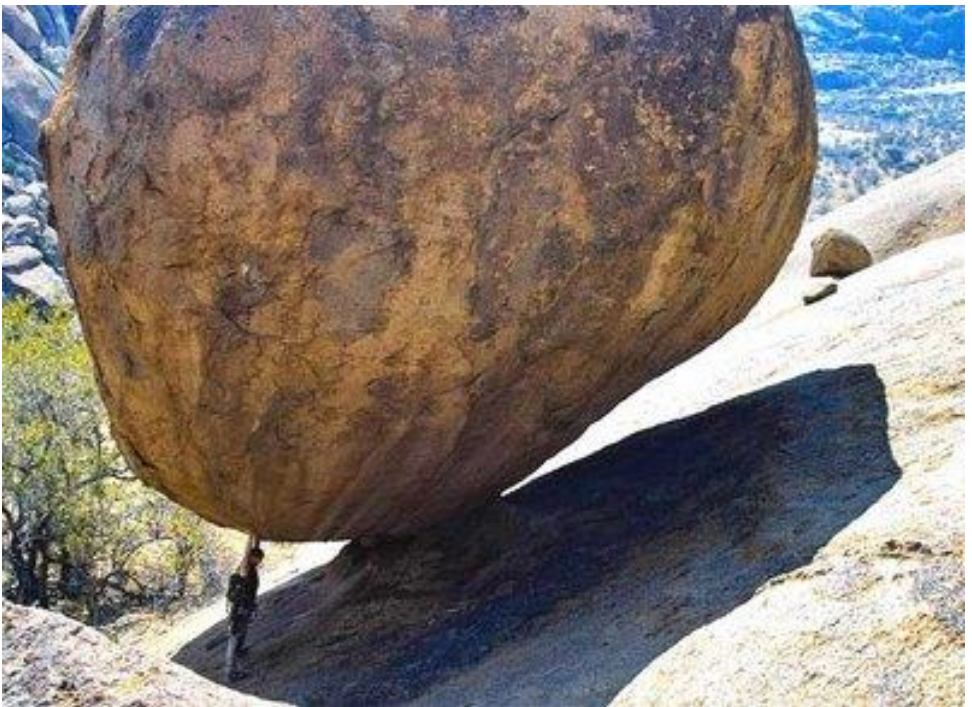
international association for

religious freedom

belief with integrity

IARF Nederland Nieuwsbrief 41

april 2010

Krishna's Butter Ball

De IARF heeft als doelstelling een ontmoetingsplaats te zijn voor allen die zich verbonden weten met het streven naar vrijheid van godsdienst en levensovertuiging en de bevordering van de mensenrechten op dit gebied.

De IARF Nederland organiseert twee maal per jaar een bijeenkomst, de voorjaars- en de najaarsbijeenkomst. De laatste wordt gecombineerd met de jaarvergadering. In 2011 zal de najaarsvergadering plaats vinden op zaterdag 15 oktober, waarschijnlijk in Utrecht

Bestuur IARF-Nederland

At Ipenburg, Maastricht, *voorzitter*, theoikos@yahoo.com, , tel: 043-3630808

Kees de Haas, Usquert, *vice-voorzitter*

Annelies Trenning, Paduaweg 65, 3734 GJ Den Dolder, *secretaris*, tel: 030 2281777 iarf-nlg.tre@xs4all.nl

Lucie Meijer, Amsterdam, *penningmeester* - tel: : 020-6693912
luciemeijer@xs4all.nl

Joop Wichers de Vries

Onno Oeseburg

Inhoud

Heet van de naald. Nieuws van het internationale bestuur

Vrijheid

Ontmoetingen

Brief van Mathew

Brief van de President van de IARF

De gevaren van religiekritiek: anti-islamsime en anti-semitisme

“De” Islam en “het” Christendom

Focus op de Alevieten: “Je bent je eigen Mekka”

Het wonder van Kochi

Een uitgedoofde brandstapel. 2011 het Jaar van Michael Servet

Nieuws

Links

Colofon

Heet van de naald uit Japan

Annelies Trenning, secretaris

Wytske Dijkstra en ik waren eind maart in Kyoto en Osaka, Japan, voor de International Council Meeting, de vergadering van het internationale bestuur van de IARF. We hebben daar de gift van de Nederlandse IARF-leden ten behoeve van de slachtoffers van de ramp symbolisch aan de President van de IARF, Rev. Mitsuo Miyake, overhandigd.

De leden van het internationale bestuur waren aanwezig bij de vijfjaarlijkse dienst ter herdenking van de grondlegger van de Konko kerk, Tatsuo Miyake

Het IARF Bestuur heeft besloten dat het Project Mensenrechten Educatie (HRE) wordt doorgezet en mogelijk uitgebreid naar Noord India. Of uitbreiding naar Pakistan mogelijk is wordt onderzocht.

Het project dat in Israël wordt voorbereid door de Interfaith Encounter Association (IEA) met als doel religieuze leiders met elkaar in contact te brengen, is aangenomen als een IARF-project. De IEA wil vrede in het Midden-Oosten bevorderen door interreligieuze dialoog en interculturele studies. De IEA vindt dat religie een bron moet zijn, niet voor problemen, maar voor de oplossing van problemen in de regio en elders.

Verder gaat de IARF bevorderen dat nationale afdelingen (onze “Chapters”) met elkaar onderling in contact komen.

Tenslotte gaat de IARF aandacht besteden aan de rol die IARF kan spelen bij de Verenigde Naties in Geneve door middel van een eigen vertegenwoordiging. In de volgende Nieuwsbrief komen we hierop terug.

Wytske Dijkstra overhandigt geschenken aan de President van de IARF op 27 maart 2011

Verlangen naar vrijheid

At Ipenburg, voorzitter

Op 20 februari schreef Ramsey Nasr, de Dichter des Vaderlands in de NRC . “Met een bakje pinda’s en een glas wijn kijken we naar de massale opstand voor vrijheid in Egypte, Jemen, Tunesië, Jordanië, Algerije en Libië. Vanuit het vrije Nederland vertrok een dag voor het aftreden van Mubarak alweer een vliegtuig met vakantiegangers naar de stranden van de Rode Zee. Het lijkt, volgens Nasr, bij ons vooral te gaan om het verleggen van grenzen, om het recht om taboes te doorbreken en het recht om te beledigen en te grieven. Het debat in Nederland gaat over Big Brother (een Nederlands uitvinding!), Oh Oh Cherso, tuigdorpen, kopvoddentaks, boerka’s of brullen op de Dam.

De opstand in het Midden-Oosten zet wel ons beeld van “de” Islam op zijn kop. Ineens zien we mensen voor de camera’s van Al Jazeera en de BBC hartstochtelijk pleiten voor hun vrijheid.

Op het Tahrirplein in Cairo werd zelfs, te midden van een meerderheid van moslims, een Koptische mis gehouden. Moslims en christenen zien zichzelf als Egyptenaren en ze verlangen op dezelfde manier naar vrijheid. Er is hier een enorm potentieel van jongeren, die met internet en Facebook met de wereld en elkaar communiceren in een context van armoede, corruptie en er is een gebrek aan zelfrespect.

Wat we hier zien in de Arabische wereld lijkt op de omslag in Oost-Europa in 1989 toen, geheel onvoorzien en in snel tempo, het ene na het andere autoritaire bewind viel na vreedzame massademonstraties van de bevolking. Zowel voor als na de

Wende hebben kerkelijke gemeenten in Nederland zich ingezet om over nationale en politieke grenzen heen elkaar te ontmoeten. De wereld zal er volkomen anders uitzien wanneer in deze olierijke regio democratische regeringen zich gaan inzetten voor het welzijn van de bevolking in zijn geheel. Ook het conflict Israël-Palestina zal er volkomen door veranderen.

Dit nieuws werd verdrongen door de beelden van de aardbevingsramp en tsunami in Japan en in andere delen van de wereld die grenzen aan de Stille Oceaan. We zagen hoe een bloeiende stad in een tiental minuten veranderde in een ruïne, waarbij schepen, huizen en auto's weggevaagd werden als kinderspeelgoed. Vijfentwintig jaar na de kernramp in Tsjernobyl krijgt de wereld weer te maken met een grote, gevaarlijke radioactieve uitstoot met nog onbekende lange termijn gevolgen.

De IARF heeft ons om hulp gevraagd. De Remonstranten en de NPB hebben hierop snel en genereus op de oproep gereageerd. Twee zondagen achter elkaar werd er voor Japan gecollecteerd.

Op zaterdag 19 februari waren Annelies Trenning en ik aanwezig in Rotterdam bij een Dag voor Interreligieuze Dialoog, georganiseerd door Kompas, een ad hoc groep van mensen betrokken bij dialoog. Men rekende op 40 mensen. Er waren er 140. Veel van de aanwezigen waren lokaal actief. Er waren vrouwen met een verschillende religieuze achtergrond, die in het park, waar hun kinderen aan het spelen waren, recepten uitwisselden, Men was actief in de Schildersbuurt in Den Haag en in Lombok in Utrecht . Men zei: Onderlinge verschillen moet je niet uitvergroten, maar juist waarderen als iets positiefs. De geluiden van de bezoekers deed een van de organisatoren uitroepen: "We zijn niet met weinigen. We zijn een beweging en zullen van ons laten horen." Dit logenstraft Ramsey's negatieve conclusie over "de" Nederlander.

IARF Nederland werkt sinds kort samen met gelijkgezinde organisaties Naar Een Landelijk Stemgeluid (NLS). We hebben hier besloten om de jaarvergadering gezamenlijk te houden op zaterdagmorgen 15 oktober, waarschijnlijk te Utrecht. 's Middags is er dan een gezamenlijk programma.

Het Bestuur van de IARF beraadt zich nog op de wijze van deelname aan het Servetusjaar 2011. Servet is een belangrijk theoloog, medicus en astronoom van Spaanse afkomst. Hij maakt in zijn werken gebruik van argumenten van Moorse en joodse geleerden. Dat maakt hem uniek en tegelijk ook een echte Europeaan. Het is verrassend te merken dat men in Spanje voor het definiëren van zijn identiteit als volk en als natie teruggrijpt op een tijd dat er in Spanje ruimte was voor katholieken, en voor moslims, voor joden en voor protestanten. De Nederlanden waren tenminste tot 1568, en officieel tot 1648, deel van het Spaanse wereldrijk. Ook voor ons is het belangrijk om naar deze bronnen te zoeken van de religieuze tolerantie, zoals voorgesteld door Michel Servet en zijn tijdgenoten zoals Erasmus, Castellio, Coornhert. Dit willen we herdenken in dit Servetusjaar 2011, een half millennium na zijn geboorte.

De Dalai Lama in Kochi sept 2010

Standbeeld uit 1908 voor Servet, apostel van de geloofsvrijheid

Ontmoetingen

ds Tina Geels, predikant te Bilthoven

Een paar weken geleden sprak rabbijn Abraham Soetendorp in een klein gezelschap van vrijzinnigen. Het ging over Egypte en de spanningen in Libië maar ook over de situatie dichtbij in ons kleine landje aan de zee. Eigenlijk zou hij een lezing houden over zijn betrokkenheid bij de interreligieuze dialoog en zijn passie voor de Charter of Compassion. Hij was erbij toen in 2009 o.l.v. Karen Armstrong de aftrap in Zwitserland werd gegeven. Inmiddels een begrip, een statement voor wie geen genoeg neemt met de huidige situatie van verwijdering en wantrouwen, van oorlog en geweld, dichtbij en ver weg.

Het werd een intens persoonlijk verhaal over het verleden en heden en toekomst van een verwond en heel mens vol hoop; overtuigd dat het anders kan. Elke ontmoeting is een kans, kwam als refrein steeds terug. Het zijn maar een paar woorden: elke ontmoeting is een kans. Een ketting van herkenning kwam bij mij op. Niet alleen uit mijn persoonlijk leven maar ook, en daarvoor zijn wij hier vandaag bij elkaar, in de vele internationale contacten die mijn leven zijn binnen gekomen en in de gemeenten contacten die we als geloofsgemeenschap zijn aangegaan.

Ik denk aan mijn:contacten op congressen in Taiwan, op het 32ste wereld congres van de IARF, Belfast, Boston en Texas. Roemenië en Hongarije. Dierbare vriendschappen zijn er uit ontstaan, naast inspirerende theologische uitwisseling. Persoonlijk contact en netwerken, live en digitaal om elkaar bij te staan. Vorige week kwam er ineens een bliksemactie vanuit remonstrantse predikanten om de IARF in Japan financieel te helpen in hun onvoorstelbare situatie van pijn en verlies.

Elke ontmoeting is een kans op vrede. Rabbijn Soetendorp bracht die ene ochtend veel meer over dan alleen een goed voorbereid verhaal. Hij liet ons ervaren wat compassie is. Vanuit zijn eigen leven rijk aan ontmoetingen. Er zijn belangrijke bijeenkomsten in het vredeswerk waar hij voor staat, naast onbelangrijke ontmoetingen, zomaar en

passant. De laatste zijn soms van even groot belang. Elke ontmoeting is een kans voor vriendschap en vrede, voor mededogen überhaupt- voor het begin van een relatie.

Er zijn twee brandpunten voor het bouwen van bruggen van de een naar de ander vanuit een verlangen dat reikt voorbij je eigen welbevinden. Vanuit een bron- die spreekt: “wat gij wilt dat U geschiedt doe dat ook aan de ander”. Dit is de rode draad in de grote wereldgodsdiensten,

De ontmoeting is de brug, niet een betonnen brug maar een hangbrug, waar je voorzichtig over moet gaan en waarbij je je evenwicht goed moet bewaren.. Twee polen zijn er die de ontmoeting dragen: de ander en jijzelf. Ieder heeft een eigen verhaal, een geschiedenis van lief en leed.

Het gesprek met de ander, op de brug- of aan de overkant, kan alleen plaatsvinden in wederzijds respect naar die ander. Waar je de ander niet wilt zien in zijn eigenheid, strandt het gesprek. Een derde component is noodzakelijk, een vertrouwen dat de ontmoeting van welke aard dan ook wordt gedragen. In het besef dat wij toebehoren aan een groter geheel, God, Allah, dragende grond van het bestaan en in het besef dat wijzelf partner zijn in de wording van onze mensenwereld en een instrument van de vrede.

Psalm 139 gaat over een God, die mij kent. “ Heer, Gij doorgrondt en Gij kent mij. Gij weet van mijn zitten en opstaan. “ Daar spreekt vertrouwen uit in de Onzienlijke, de verborgen Aanwezige., niet als symbool of abstract geloofs-idee, maar als grond van elke relatie tussen mensen. Het is de bedding van waaruit we tegen elkaar kunnen en mogen vaststellen dat- elke ontmoeting een kans in zich draagt, een kans om elkaar te zien en lief te hebben in wederzijds respect in liefdevolle aandacht voor die ander en zijn of haar verhaal.

Daar waar mensen zo met elkaar durven omgaan is er iets van de Onnoembare aanwezig.

Het is, met de woorden van rabbijn Soetendorp- “the whispering of

the truth". In die zin is elke ontmoeting een kans op vrede en compassie, een brug tussen hemel en aarde, gedragen door de hoop die in ons leeft.

Letter from Thomas Mathew

President IARF South Asia

Dear IARF members, dear Japanese members ,

It was indeed a great shock to watch the Tsunami and earthquake disasters occurred in Japan. On behalf of IARF South Asia ,we stand with you and walk with you all in this difficult time. I heard that all of our IARF members are safe, at the same time the calamities are unbearable for hundreds of thousands.

I had been working with the Sendai Students Center since 1990 whom sent a Hibakusha (Hiroshima survivor) to India first time for peace activities. Hundreds of students from Sendai city visited us in India and many of my friends are living there. Since yesterday I have been trying to contacting with more than 40 families whom I know but no answers.

One of my best friends and a short time colleague Dr. Kono, the head of the Oceanography of the Tohoku Gakuin University ,who is a tsunami expert , once shared with me about an earthquake will affect Sendai before 2012 but none of us ever expected this kind of high magnitude one. Unfortunately I could not connect him or his family members. Personally it is a very painful time for me like you all now.

The Asian Rural institute in Tochigi Prefecture , where I studied, informed that they are safe but most of their buildings were heavily damaged . Ferris University ,Yokohama ,where I am working since 2001 informed me that lot of students where stranded in the University and no way to go back to their homes. There was a panic situation but they all thanked God for their lives.

Japanese society overcame many hardships before and we believe

strongly their unity and hard work will show the entire world once again that they will overcome it.

Once again we stand with you all in our Prayers .

Dear members of IARF worldwide ,

On behalf of the Japan Liaison Committee (JLC) of the IARF, I wish to thank you all most sincerely for the messages of condolence and solidarity that we have received since this unprecedented disaster struck north-eastern Japan (Tohoku) two days ago.

It is at times like these that we experience our common humanity most intensely, in the sympathy and compassion that extend so widely through our global networks.

Some JLC member groups have already begun assisting the national rescue effort for the disaster's victims. Every contribution, however modest, will be gratefully received either through our PayPal account or through your Chapter or regional committee. Please contact the Secretariat (hq@iarf.net) if you are able to help.

The International Secretariat office in Osaka and the Kyoto venue for the forthcoming International Council meeting and General Meeting are a thousand kilometres from the quake's epicentre, and therefore have been spared any effects. So we Japanese look forward to welcoming members of Council at month's end, notwithstanding the historic tragedy that has befallen our land...

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Mitsuo Miyake". The signature is written in a cursive, flowing style.

Most Rev. Mitsuo Miyake, *President*

Anti-islamisme en antisemitisme

Reindert Brongers, freelance journalist

In het islamdebat stellen Yoeri Albrecht en Eddy Terstall dat religiekritiek geen racisme is, en dat er ‘dus’ niets mis mee is. De ontwikkeling van het antisemitisme laat zien dat de scheidslijn tussen kritiek op een religie, pure haat en racisme dun is.

Is islamkritiek werkelijk zo onschuldig als Yoeri Albrecht en Eddy Terstall ons willen doen geloven (De Volkskrant, *Opinie en Debat*, 6 en 22 oktober 2010)? Volgens de journalist en de filmmaker ontbreekt in het islam- en Wildersdebat elke nuance. De islam bekritisieren is niet mogelijk zonder uit te worden gemaakt voor racist. De auteurs roepen het ‘denkluie’ deel der natie dan ook op meer begrip en tolerantie te tonen.

Tegelijk zien ze dat het ‘niet denkluie deel der progressieven’ zich roert. ‘Toen Jeroen Pauw hem terecht vroeg wat er racistisch kan zijn aan kritiek op een geloof, geloofde Pestmann (de advocaat van de slachtoffers van Wilders), zijn oren niet’. Dat de linkse VARA tegengas geeft aan politieke correctheid en dat Femke Halsema van GroenLinks pleit voor het hard aanpakken van religieus fanatisme is volgens Albrecht en Terstall wellicht een ‘herbronning op links’.

Tevreden constateren beiden dat ‘links eindelijk terugkeert naar zijn seculiere wortels (...) De gebruikelijke religofilie lijkt al bijna oude koek. Gewetensvrijheid lijkt terug op de linkse agenda.’ Want ‘anti-islamisme is geen racisme’ en met islamkritiek is ‘dus’ niets mis. Ze zijn niet de enigen die deze stelling aanhangen. Met dank aan Pim Fortuyn.

Strikt genomen is religiekritiek inderdaad geen racisme, maar dat wil nog niet zeggen dat zij daarmee ongevaarlijk is. Bekend mag toch worden verondersteld dat het antisemitisme oorspronkelijk zuivere religiekritiek was. De joden hadden immers de door henzelf aangekondigde Messias afgewezen, de goddelijkheid van Jezus Christus niet erkend en ze zouden zelfs de moordenaars zijn van God. Dat was de bron van de bittere haat tegen de joden bij de Europese

bevolking', schrijft Daniel Jonah Goldhagen in *Hitlers gewillige beulen*.

Deze religiekritiek heeft in de Middeleeuwen niet alleen tot pure haat maar ook tot gewelddadigheid tegen joden geleid. Ook al was er nog geen sprake van racisme, want de kerk bood joden de mogelijkheid zich te bekeren tot het christendom. Deden ze dat, dan werden ze volwaardig burger. Bovendien werden joden nog niet algemeen gezien als volk, laat staan als 'ras'.

De wortels van het antisemitisme liggen volgens velen in het Nieuwe Testament, en dan met name in het Johannes-evangelie. De Rooms-Katholieke Kerk beschouwde joden als tweederangsburgers. In de Middeleeuwen woonden ze al in getto's - als ze al niet geheel verdreven waren uit een dorp, stad of land. Ze kregen vaak de schuld van zo'n beetje alle onheil en werden afgezanten van de Duivel genoemd.

Doordat de meeste joden weigerden zich te laten bekeren, de mens is immers niet verlost door Jezus, gingen nationalisten en racisten met het idee aan de haal dat de joden onverenigbaar waren met hun volk. Het religieus antisemitisme heeft zich langzaam maar onverbiddelijk ontwikkeld tot raciaal antisemitisme. En het onderscheid tussen beiden was lang niet altijd even duidelijk - gemeten naar het geweld tegen joden.

Met het ontstaan van het negentiende-eeuwse raciaal antisemitisme zou bekering joden vroeg of laat geen redding meer brengen.

Natuurlijk leven we niet in de jaren dertig van de vorige eeuw. Maar dat een deel der natie wijst op gevaren van religiekritiek is minder 'denkluï' dan Albrecht en Terstall beweren.

'Als alle zeeën zouden veranderen in inkt en alle oerwouden in potloden, dan nog zou dat niet voldoende zijn om Gods grote daden te beschrijven!' Prof. B. Sjeik Ali uit India op het 33ste IARF Congres in Kochi, India, september 2010

“De” Islam en “het” christendom

At Ipenburg

De deelname van de PVV aan het gedoogkabinet heeft geleid tot een sluipende legitimering van de discriminerende uitspraken van Geert Wilders over “de” Islam en “de” moslims. Zelfs de liberale premier Rutte zei onlangs dat hij Nederland wil teruggeven aan de Nederlanders. Er is onvoldoende oog voor de grote risico’s van generaliserende negatieve uitspraken over een religie en haar aanhangers, over andersdenkenden en “niet-Nederlanders.”

Er is onvoldoende nuancering en vaak ook een gebrek aan kennis van de feiten. Ik geef enkele voorbeelden.

1. In Indonesië met 85 % moslims hebben christenen volledige burgerrechten. Het zijn geen dhimmies, zoals Wilders beweert. De rooms-katholieke Benny Moerdani, bijvoorbeeld, was van 1983 tot 1988 hoofd van het Indonesische leger en daarmee de machtigste man na Soeharto. Er wonen in Indonesië evenveel moslims als in het hele Midden-Oosten! Er wonen 22 miljoen christenen en hun godsdienstvrijheid is vastgelegd in de Grondwet.

2. Het percentage vrouwelijke hoogleraren is in Nederland 13 %; in Turkije 26 %! Hoe zo is “de” Islam vrouwonvriendelijk?

3. “Het” westers christendom en de westerse beschaving zouden moreel superieur zijn. Is dit te verdedigen?

Tot de jaren 70 van de 20ste eeuw streefde de Rooms-katholieke Kerk naar concordaten, waarbij privileges werden vastgelegd voor de Rooms-katholieke Kerk. De kerk sloot in 1933 een concordaat met Hitler, het Reichskonkordat, en zweeg daarna over de genocide gericht tegen joden, zigeuners en homoseksuelen. De concordaten met het Spanje van Franco van 1953 en met het Portugal van Salazar in 1940 legden onderdrukking van andere geloven en kerken wettelijk vast en gaven legitimiteit aan regeringen die zich schuldig maakten aan ernstige schendingen van de mensenrechten in het eigen land en in de koloniën, met name in Angola en Mozambique. In Spanje bleven

deze beperkingen in zwang en was een protestant een tweedeklas burger tot het van kracht worden van de nieuwe Grondwet van 1978, drie jaar na de dood van Franco.

4. Men kan niet spreken van een “joods-christelijk-humanistische” beschaving (*pace* Frits Bolkestein en Geert Wilders). Men kan spreken van een *anti*-joods christelijke beschaving. Het westen kenmerkt zich door een sterk anti-joodse houding vrijwel door zijn hele geschiedenis heen. De emancipatie (= gelijkstelling) van de joden is er pas in Frankrijk sinds de Franse Revolutie in 1789, in Duitsland in 1871 en in Oost-Europa na de Russische revolutie van 1917. De massamoord op Europese joden door Nazi Duitsland was geen incident, maar de voortzetting van antisemitisch handelen door de staat gedurende eeuwen. De kruistochten begonnen vaak met pogroms in het westen, zoals in 1096 tegen de bloeiende joodse gemeenschap in Trier. In 1492 werden alle joden uit Spanje verbannen en in 1497 uit Portugal. Oekraïense Kozakken pleegden tussen 1648 en 1658 in Polen en de Oekraïne massamoorden op joden. Aan het einde van de 19de eeuw organiseerde de Russische staat regelmatig pogroms. In de Eerste Wereldoorlog bedreef het Russische leger ernstige Jodenvervolgingen in de door Rusland op Oostenrijk-Hongarije veroverde gebieden. Dit zijn maar enkele voorbeelden. Over heel christelijk Europa leden joden vrijwel voortdurend onder discriminatie of ernstige vervolgingen.

5. De Rooms-katholieke Kerk droeg bij aan het klimaat waarin antisemitisme kon ontstaan. Joden werden door de eeuwen heen beschuldigd van “deïcide,” de moord op God, de ergste van alle misdaden. Vaak vonden pogroms plaats tijdens de Goede Week, waarbij tijdens de vieringen de priesters zich zeer negatief over joden uitlieten. De Kerk wijzigde de liturgische formules pas tijdens het Tweede Vaticaanse Concilie (1962-1965). Met name de encycliek *Nostra Aetate* (1965) sprak, voor de eerste keer, positief over de joodse religie en de joden. Toen verwijderde de kerk ook de anti-joodse elementen in de liturgie voor Goede Vrijdag en andere liturgieën. Vooral de zogenaamde *improperia*, de verwijten van Jezus aan het kruis tegen de joden, waren zeer negatief voor de joden.

6. Christelijke naties, zoals Spanje, Portugal, Frankrijk, Duitsland en Rusland hebben

bij voortdurende andersdenkenden vervolgd en uitgemoord. Denk aan de Kruistochten, (1098-1260) die behalve tegen moslims ook tegen de joden in West-Europa, orthodoxen in het Byzantijnse Rijk, de Catharen in Zuid-Frankrijk, de Hussieten in Bohemen en de Waldenzen in Italië gericht waren. Amerikaanse Indianen werden gedecimeerd na de Conquista in Latijns-Amerika door oorlogsgeweld, besmettelijke ziekten en het Encomienda systeem dat de oorspronkelijke bevolking tot slaven reduceerde.

7. Tot het begin van de 20ste eeuw bestond de meerderheid van de bewoners van Istanboel, de hoofdstad van het Ottomaanse Rijk, uit christenen meer dan 500 jaar na de Turkse verovering! In Spanje echter werden vijf jaar na de verovering van Granada in 1492 alle moslims uit de stad verdreven, ondanks dat de Spaanse koning bij de overgave van de stad hun rechten had gegarandeerd. Tot in de 17de eeuw werden moslims en joden, en zelfs tot het christendom bekeerde joden, die marrano's, "varkens" (!) werden genoemd, en moslims (morisco's) in Spanje en Portugal door de Inquisitie vervolgd. Hoe zo "de" Islam intolerant en "het" christendom tolerant?

8. In door moslims veroverde gebieden hebben ononderbroken joden en christenen bescherming genoten, zoals in Egypte waar de Koptische christenen nog steeds een belangrijk deel (10-20 %) van de bevolking zijn blijven uitmaken. In Marokko, Libië en Egypte zijn heel oude joodse gemeenschappen tot in de 20ste eeuw blijven bestaan. In 1948 leefden er 270.000 joden in Marokko, waar ze een ononderbroken en relatief vreedzaam bestaan hadden van meer dan 2000 jaar. Meer dan 110.000 Sefardische joden uit Spanje en Noord-Italië kregen na 1492 gastvrijheid in het Ottomaanse Rijk en hun synagogen zijn daar nog steeds in gebruik. De moslim Mogoel keizer Akbar (1542-1605) van India bevorderde godsdienstige tolerantie in zijn rijk.

9. Na de Tweede Wereldoorlog waren moslims uit Pakistan, Saoedi-Arabië, Iran, Turkije en Indonesië. steeds onze bondgenoten in de strijd tegen het atheïstische communisme. Tot in de Bosnische oorlog

en de strijd om Kosovo heeft de VS zich ingezet voor de moslims. Waarom zouden “de” moslims nu ineens onze vijanden zijn geworden?

Het is na de Holocaust niet meer mogelijk om negatief over het joodse geloof en de joden te spreken. Pas na 1945 is de kerk zich gaan interesseren in de joodse uitleg van de Bijbel en het joodse geloof en filosofie, zoals door Pinchas Lapide, Martin Buber, Leo Baeck en Elie Wiesel.

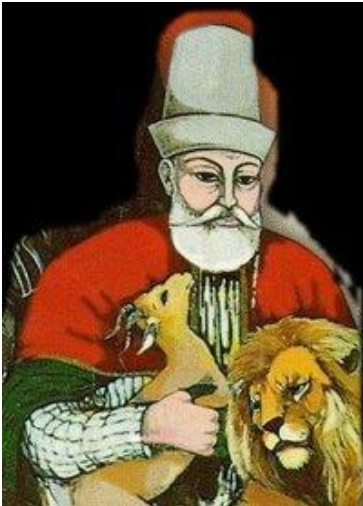
De klemmende vraag is of het nodig dat er eerst 6 miljoen moslims gedood moeten worden voor we even positief over moslims, de Islam, de Koran, de Hadith en over Mohammed gaan spreken als we nu over joden, de Torah en de Talmud spreken?

De Focus op: De Alevieten

“Je hoeft niet naar Mekka, Je bent Mekka.”

De Alevieten vormen een religieuze gemeenschap in Turkije met zo'n 25 miljoen aanhangers, waarvan zowel Turken als Koerden lid zijn. Ze vormen 20 tot 30 % van de 380.000 Turkse Nederlanders. Ze hebben eigen rituelen, tradities en geloofsopvattingen. Ze hebben geen moskeeën, maar komen bijeen in speciale gemeenschapshuizen (*cemevi*). Tijdens de viering (*âyîn-i cem* of *cem*) is er muziek en dans (*semah*). Zowel mannen als vrouwen doen hieraan mee.

Hacı Bektash Veli

Bij de Alevieten¹ staat de mens centraal. Om tot God te komen is het noodzakelijk om de Goddelijke essentie in de mens te erkennen. Dit geloof is alleen mogelijk wanneer het er in de samenleving menselijk aan toegaat. dus wanneer deze democratisch en humanistisch is. Imam Ali (599-661) en Hacı Bektash Veli (1209-1271) zijn een belichaming van deze principes, evenals de dichter Pir Sultan Abdal (1480-1550). Het principe "ieder mens te aanvaarden en te respecteren zoals hij of zij is", geldt ook voor iemands geloofsbeleving. Hacı Bektash Veli zei: "De mens zelf is degene die uiting en richting geeft aan het geloof". De mens moet zelf tot erkenning van God en van de natuur

komen. Daarom kan nooit iemand wegens atheïsme of ketterij veroordeeld worden. Iedereen is vrij zijn geloof te beleven op zijn of haar eigen manier. Er zijn geen verplichte gebeden of vaste regels. “Je hoeft niet naar Mekka. Je bent Mekka.” Alleen met betrekking

¹ De Alevieten of Alevi zijn te onderscheiden van de Alawieten of Alawi, die in Syrië, Libanon en Zuid-Turkije wonen.

tot de spiritueel-religieuze vragen is de Aleviet ondergeschikt aan een spirituele leraar, een *dede*.

De "Vier Deuren en Veertig Treden"

Volgens het Alevitische geloof dient ieder mens ernaar te streven om een Volmaakt Mens te worden. Men moet daarvoor de Vier Deuren doorgaan en de Veertig Treden opgaan.

De Vier Deuren zijn: Seriat, Tarikat, Marifet en Hakikat. Elke Deur heeft tien Treden. Als iemand de Weg van de Alevieten wil intreden dan moet hij eerst een gelofte afleggen. Iemand die dat gedaan heeft, noemt men een Talip. Een Talip leert de principes van de Alevitische leer van een Rehber, een gids. Een Talip moet zoals elke Aleviet zijn "handen, tong en lendenen beheersen". De Weg afleggen betekent ingewijd worden in de mystieke leer, dat wil zeggen in de betekenis van de Vier Deuren en Veertig Treden. De Vier Deuren en Veertig Treden zijn derhalve te beschouwen als stadia op weg naar volmaaktheid.

Tegenwoordig zijn er niet veel Alevieten die als Talip een Rehber hebben die hen naar de Volmaaktheid leidt. Doordat Alevieten zich steeds beter organiseren, nemen wel hun mogelijkheden toe om de Alevitische principes echt na te leven. Iemand die de slechte kanten van zijn gedrag niet heeft kunnen verwijderen, beschouwt men niet als volwassen. Zo iemand is in de fase van Seriat (de Wet) blijven steken. Hij is nog aan religieuze regels en wetgeving onderworpen. Anderen, die Tarikat hebben bereikt, hebben de kracht gehad uit zichzelf hun slechte gedragingen te corrigeren en af te zweren. Zij doen goed aan hun medemens. Zij die Marifet hebben bereikt, hebben wat betreft gevoel en wetenschap de hoogste trede op de ladder bereikt en zijn tot de goddelijke geheimen doorgedrongen. Personen in Hakikat tenslotte zien God, komen in aanraking met God en kennen tijd en plaats in de Goddelijke orde. Seriat is de eerste deur. Het gaat hier om de puur- en goedheid. Het gaat niet om de vorm of om de uiterlijkheid van de regels en de wetten (Seriat) van de Islam, maar om het diepgaande, het leren van puurheid, zuiverheid en goedheid van de mystieke leer.

De Tien Treden van Seriat zijn:

1. Leren lezen en schrijven, voor de Mursid (de gids, ook dede genoemd) beloven dat je aan alle regels zult houden.
2. Je goede verstand gebruiken om via de weg van het "goede" (gönül) zichzelf te kennen en op deze wijze proberen God in je wezen te vinden.
3. Niet vanuit een "vormgedachte" (zahir), maar vanuit een "innerlijke gedachte" (batini) bidden.
4. Je gedachten en hart reinigen van vijandige daden en verboden zaken.
5. De Gelofte afleggen, dat is de weg van de Alevieten intreden en je hoeden voor kwade gedachten en daden.
6. Geen schade toebrengen aan levende wezens en aan de natuur.
7. Kennis hebben van alle normen en waarden van de Weg.
8. Tegen mensen zachtaardig zijn en hen met liefde bejegenen.
9. Zorgdragen voor het schoonhouden van jezelf en je omgeving.
10. Toenadering zoeken tot God.

Tarikat is de tweede deur. De Tien Treden van Tarikat zijn:

1. Aan een dede (gids) verbonden zijn, het intomen en beheersen van je verlangens.
 2. Het onderwijs volgen dat je gedachten en gedrag verder ontwikkelt.
 3. Opheffen van het verschil tussen de seksen; beseffen dat man en vrouw gelijk zijn.
 4. De weg van goedheid bewandelen en nuttig zijn voor de mensheid.
 5. Daden doen die de mensheid dienen en deze zien als de weg die ook leidt tot God.
 6. De mens en natuur die de weerspiegeling van God zijn, behoeden voor zaken die schade kunnen aanrichten.
 7. Geloven dat bij de gratie van God alles goed komt en nooit je vertrouwen verliezen.
 8. Zoeken naar kennis, leren van de ervaringen van anderen.
 9. God en heilige personen binnen het Alevitisme met liefde bejegenen.
 10. Zich innerlijk arm voelen en geen hoge dunk van je zelf hebben.
- Marifet is de derde deur. De Tien Treden van Marifet zijn:
1. Je verlangens beheersen, dus je handen, tong en lendenen

beheersen.

2. Afstand houden van egoïsme. Geen haat en wrok koesteren.
3. Leefregels aanhouden als het gaat om wereldse zaken die genot geven.
4. Je beheersen bij boosaardige zaken en je volwassen opstellen.
5. Vermijden van ongeschikte handelingen en gedragingen.
6. Het delen van kennis met de gemeenschap zien als een gebed.
7. Geloven in de verhevenheid van de wetenschap.
8. Nederig zijn om te kunnen luisteren en je te kunnen overgeven aan God.
9. Jezelf kennen als een mens die zelf een klein universum is. Zien dat er een groot Universum bestaat. In het verlengde hiervan beseffen dat alle geheimen van God in de mens verborgen zijn.
10. Het niveau van "volle ontwikkeling" bereiken en voelen dat de goddelijke Waarheid in wezen een is met jezelf.

Hakikat is de vierde en laatste deur. De Tien Treden van Hakikat zijn:

1. De aarde onder ieders voeten worden en de tevredenheid van God verdienen.
2. Zonder onderscheid te maken op het gebied van religie, taal, afkomst, levensbeschouwing en sekse, alle mensen als gelijken zien.
3. Binnen je vermogen alle diensten verlenen aan de mensheid, een zendende en gevende persoon zijn.
4. Je ogen sluiten voor de schaamte van anderen; "verbergend" zijn.
5. Alle wezens zien als deel van de Eenheid van het Zijn (Vahdet-i Vücut, Varligin Birligi). In het verlengde hiervan liefde tonen aan het levende en niet-levende: het verlenen van diensten zien als gebed.
6. De drie Eenheden van het Zijn: God, Mens en Universum, wat in de geloofsleer van de Werkelijkheid van het Zijn (Vahdet-i Mevcut, Varligin Mevcudu) wordt genoemd zien als Een, het kunnen zien als God.
7. De betekenis kennen, het Geheim leren. De innerlijke kennis (batın bilgisi) gebruiken om de Waarheid (Hakikat) te bereiken. Van je verlangens loskomen om God in je wezen te vinden. Afstand houden van degenen die het Geheim van de Waarheid niet hebben doorgrond. Het Geheim geheim houden.
8. Met God een worden.

9. De schoonheid van de Waarheid overbrengen aan volgende generaties en aan andere volken.

10. In elk hart, dat gezien wordt als een "huis van God," luisteren naar en overleggen met God. Met de Goddelijke geheimen en waarheden het Goddelijke Universum bezichtigen.

Het wonder van Kochi

Ds Teade R. Scholte

Van 4 tot 7 september 2010 vond de 33ste conferentie van de International Association van Religious Freedom (IARF) plaats in Kochi (Cochin) in Kerala aan de Zuidwest kust van India. Als symbool voor de veelkleurige religieuze conferentie zie ik de verticaal opgerichte steen (de zogenaamde 'Butter Ball van Krishna'), die we op zijn punt op een schuin aflopende stenen helling bij een oude Vishnu tempel in Mamallapuram, even ten zuiden van Chennai (Madras) zagen staan: een wonder van 'poise', van evenwichtige balans, van een meer langwerpige dan ronde steen, die op geen enkele wijze symmetrie vertoont en toch, schijnbaar alle fysische wetten tartend, op die helling op zijn punt overeind blijft staan,

Daar in Zuid India staat de 'Butter Ball' van Mamallapuram in een wonderbare balans op een helling, uitdagend raadselachtig naar de hemel te turen. Tijdens ons indringende bezoek aan een tiental Hindoe tempels in de configuratie van een indrukwekkend

symmetrische mandala, ontwaarde ik deze monoliet, die ik vervolgens als symbool ben gaan zien voor het hele woelige internationale congres in Cochin.

Fort Cochin, dat strategisch ligt op de landtong punt van een lagune met paradijselijke Back Waters, is op zich al een historisch wonder: als Nederlandse factorij door VOC. op de Portugezen veroverd met een kerkhof voor onze gesneuvelde Hollandse Jantjes, die daar 'Rust Zacht' liggen tot de 'Wederopstanding des Vleesches'.

Zijn wij die 'wederopgestanen', die met vliegtuigen, bussen, riksjas en taxi's, al fotograferend, ons werend tegen de halsstarrig prentbriefkaarten- en kralen leurende jeugdigen, al genietend van de kruidige Indiase keuken, daar langs komen zeilen?; en die bij tijd en wijle onze poriën van top tot teen met de meest heilbrengende en welriekende Indiase oliën laten masseren en in stomen volgens de ayurvedische methode?

Nee! De 'wederopgestanen' zijn de congresgangers uit alle mogelijke verre windrichtingen van de wereld, het merendeel uit de niet westerse wereld: Japan, India, Sri Lanka, Bangladesh, Filippijnen, Kasjmir, Nepal, Afghanistan, Tanzania, Zimbabwe, Mali, Soedan, Iran, Tibet, Canada, de Verenigde Staten, Duitsland, Transsylvanië. Noord-Ierland, Zwitserland, Albanië, Macedonië en tenslotte Nederland met acht deelnemers: Wytske Dijkstra, Annelies Trenning, Greteke de Vries, Kees de Haas, Jannie de Haas-Boonstra, Kim Nijland, Teade Scholte en Johanna Scholte-Zuiderveld. In weerwil van een lange vlucht, van slapen zonder matras, van het ontberen van warm water douches of soms zelfs het missen van koud water blijven zij geloven in Interfaith, in het interreligieuze gesprek, wat bij draagt aan vrede op aarde en politieke ontspanning. Het thema van de Cochin conferentie: is 'Beyond Conflict to Reconciliation',

De 'Wederopgestanen' zijn de 650 mensen, die tijdens de urenlange openingsceremoniën en de indrukwekkende rede door de blijvend lachende, uiterst beminnelijke Dalai Lama hun oren op steeltjes moesten zetten vanwege het niet aflatend gesnor van de ventilatoren en het niet te elimineren gekrijs van kinderen en geblaf van honden,

die beide kennelijk in India al even heilig gelden als de rakelings door de pijlsnelle auto's en de kris kras snijdende riksjas.omzeilde koeien

De 'Wederopgestanen' zijn de soms machtige sprekers uit de verschillende godsdiensten (Hindoeïsme, Islam, Boeddhisme, Christendom), die de tolerantie, het respect en het debat propageren in weerwil van de vigerende tendensen van radicalisme, conservatisme, repressie en van anti-humanitaire maatregelen in de meer orthodoxe compartimenten van hun eigen godsdiensten.

De 'wederopgestanen' zijn zij die 's morgens vroeg om 8 uur de ochtend prayers van de Hindoe, de Unitarische, de Moslim, de Zoroaster, de Boeddhistische, de Sikh, de Shinto, de Jaïn, de Joodse, of de Baháí voorgangers bijwonen en geïnteresseerde vragen weten te stellen; en die daarna om 9 uur deelnemen aan de 'circle groups' en elkaar weten te bevragen op elkaanders levensloop. op de drijfveren, de mogelijkheden en de verwachtingen van het interreligieus gesprek. Die bewonderens-waardige wil tot spreken met elkaar werd echter verstoord door het langs razende verkeer en het werd bemoeilijkt door het congres Esperanto: een accentrijk Engels.

Het waren samen 650 zeer sterk bevlogen hoofden daar in Cochin, die hun ideaal van Interfaith ondanks alle bovengenoemde ongemakken, als het wonder van de rechtopstaande 'Butter Ball van Krisna' van Mamallapuram, overeind wisten te houden.

Het congres koos naast Annelies Trenning ook Wytske Dijkstra als bestuurslid. Wytske herdacht de overledenen: Peronne Boddaert, Jansje Sick-Fernhout, Cary Ernstman en Lies Hoekstra).

Velen waren door het congres dusdanig geïnspireerd, dat zij ook nog eens op een post congres tour togen, bijvoorbeeld naar de Unitariërs in de Kashi Hills of naar Pakistan. Zelf gingen we via wildparken met tijgers, olifanten en apen en uitgestrekte tot in de hemel hangende thee- en koffie plantages naar Karnataka. Hier bezochten we Mysore met het gouden Maharadja paleis, in Somnathpur de Hoysala tempels . We werden dusdanig opgeveerd, dat Johanna moeiteloos en barrevoets de heilige 600 treden van de Jaïn tempel met zijn 17

meter hoog Jain beeld in Shravanabelagola, gelegen tussen Hassan en Bangalore, beklom.

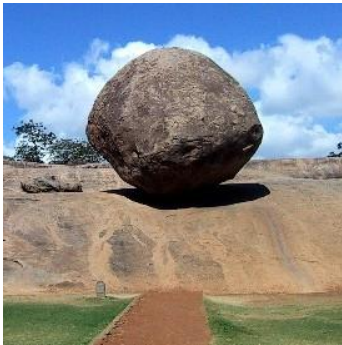
Weliswaar een afgeslankt 'Butter Ball' wonder dus, maar nu in levende lijve.

Een uitgedoofde brandstapel

2011: Het Jaar van Michael Servet (1511-1553)

Wytske Dijkstra, voorzitter IARF EME

Dat was het enige dat volgens Calvijn mocht overblijven van Michael Servet en zijn gedachtegoed. Wat de persoon van Servet betreft, is hem dat gelukt. In 1553 werd hij ter dood gebracht.

Gelijk met hem werden ook zijn boeken verbrand. Maar het werkzame leven van Servet werd daarmee allerminst spoorloos uitgewist. Exemplaren van zijn werk bleven bewaard al zijn ze zeldzaam. De veelkleurigheid van zijn figuur heeft door de eeuwen heen belangstelling gewekt, zijn moed oogste bewondering. Daardoor heeft zijn werk aanwijsbaar invloed gehad door de eeuwen heen. Vertalingen en

herdrukken van zijn werken vind je alle eeuwen door.

Nederland bewaart een origineel exemplaar van zijn belangrijkste werk, *De trinitatis erroribus*, in de Universiteitsbibliotheek van Utrecht. Het werk dat Calvijn misschien nog het meeste dwars zat had de titel *De Christianismi restitutio* mee kreeg. Het lijkt een rechtstreekse aanval op het levenswerk van Calvijn zelf, de *Institutio Religionis Christiani*. Hiervan zijn in Nederland alleen vertalingen en herdrukken beschikbaar. *)

Dit jaar willen we herdenken dat Michael Servet 500 jaar geleden geboren werd. Hij was van meet af aan een voorstander van vrij onderzoek en een voorvechter van vrijheid van meningsuiting. In zijn geboorteland Spanje was er lange tijd een vruchtbare uitwisseling

geweest tussen moslim, joodse en christelijke denkers. Hij had er studie gemaakt van joodse en Arabische geschriften. Als eerste had hij de kleine bloedsomloop ontdekt. Hij zocht hij ook naar het verband tussen astronomie en astrologie. Maar vóór alles was hij een volgeling van Erasmus, Hij was er ten diepste van overtuigd, dat men de waarheid kon ontdekken door zelfstandig onderzoek te doen en door met vriend en vijand te disputeren over de gevonden resultaten. Deze lust om ten strijde te trekken heeft hem niet geliefd gemaakt bij zijn tijdgenoten, maar een doodvonnis ging velen waarschijnlijk toch te ver. Degenen echter die zich daadwerkelijk tegen het vonnis in Geneve hebben verzet zijn Sebastian Castellio en David Joris.

Aan Sebastian Castellio (1515-1563) danken we via Coornhert onze opvattingen over vrijheid van godsdienst. Toch hebben ook Servets ideeën ook in ons land grote invloed gehad. Zou er anders nog in 1620 een volledige vertaling van zijn hoofdwerk in het Nederlands zijn verschenen?¹ Zo iets gebeurt alleen met de werken van schrijvers die in brede kring bekendheid hebben. Servet is ook geliefd bij radicale vrijdenkers als Ferdinand Domela Nieuwenhuis. Hij schreef een biografie van Servet en had zelfs een beeld van hem in zijn studeerkamer staan.

Op de General Assembly van de UUA (Unitarian Universalist Association) in de Verenigde Staten wordt een programmaonderdeel aan hem gewijd. Ook Engelse Unitariërs herdenken hem op verschillende bijeenkomsten. Het Servetus Instituut in zijn geboorteplaats Villanueva de Sijena in Aragon, Spanje, viert op 18 november zijn 500ste geboortedag met een studiedag, waarop ook een lezing over persvrijheid en over Servets invloed in Transsylvanië zijn geprogrammeerd.

Links:

<http://www.miguelservet.org/servetus/web.php>

<http://vcentenario.miguelservet.org/servetus/index.htm>

*) Van de Dolinghen in de drievuldigheid, seven boecken eertijds in Latijn beschreven door Michiel Servetus, gheseyt Reves van Aragonien,... ende nu ghetrouwelijck overgeset in onse Nederlandsche tale, door R. Tellier, 1620. Reinier Tellier was een Remonstrant.

*“Science without religion is lame, religion without science is blind”
Albert Einstein, 1941*

Links

Fotoreportage van het 33ste Wereldcongres van de IARF in Kochi (Cochin), India, september 2010. <http://tinyurl.com/3uqtmh3>

Congres website: <http://iarf2010.blog126.fc2.com/>

Faith Without Borders, internationale organisatie voor vrijheid van religie, een programma van de Unitarian Universalist Association, met nieuws over de IARF : <http://international.blogs.uua.org/>

Royal Institute for Interfaith Studies, Amman, Jordanië
<http://www.riifs.org/purpose/purpose.htm>

The Charter for Compassion: <http://charterforcompassion.org/site/>

Bruggenbouwers: <http://www.bruggenbouwers.com/>

De Dalai Lama en Thomas Mathew

Geloof & Samenleving, de landelijke remonstrantse instelling, coördineert de actie voor hulp aan de slachtoffers van de aardbeving en tsunami in Japan.

U kunt een gift overmaken op giro 489362, t.n.v. Fonds DuO G&S, o.v.v. Help Japan.

De IARF is in 1900 opgericht met als doel om mensen te verenigen die zoeken naar “de zuivere religie en de volmaakte vrijheid.”

De IARF is nu een wereldwijde gemeenschap van organisaties, groepen en individuen met een verschillende godsdienstige of levensbeschouwelijke achtergrond.

De IARF strijdt voor het fundamentele recht op godsdienstvrijheid en bevordert begrip en respect tussen mensen uit verschillende godsdienstige tradities.

Er zijn afdelingen (“Chapters”) in: Bangladesh, Canada, Duitsland, India, Ierland, Japan, Nepal, Nederland, Pakistan, the Filippijnen, Sri Lanka, Thailand, het Verenigd Koninkrijk, en de Verenigde Staten.

IARF Nederland

Bankrekening: ING-bank nr.: 9676 t.n.v. Penningmeester IARF
Nederlandse. Ledengroep, Amsterdam

